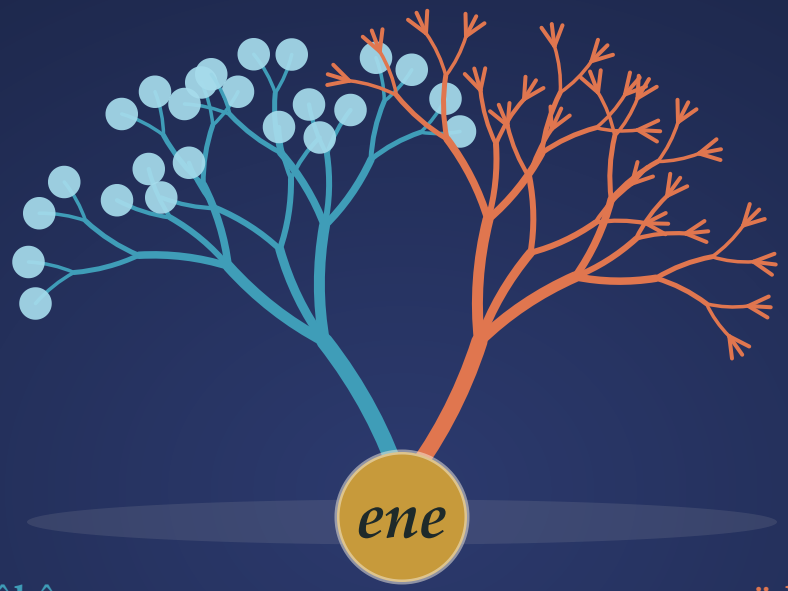
ARAŞTIRMA SUNUMU

Risale-i Nur'da *Ene*

Bir çekirdek, iki ağaç: benliğin iki yüzü, iki okunuşu, iki silsilesi

nurani Şecere-i Tûbâ

müdhiş şecere-i zakkum

Merkez metin: Otuzuncu Söz, Birinci Maksad (PDF 533-544)

Kapsam: Külliyat geneli; haricî kaynaklar yalnız ikincil

Kayıtlar taslak durumunda

BAŞLAMADAN

Renk anahtarı

Müellif ifadesi
altın çizgi, italik alıntı

Metinden açıklama
mavi

Araştırmacı yorumu
yeşil

Araştırmacı sonucu
mor

Haricî bilgi · ikincil
kızıl, taralı; kesin kabul edilmez

Doğrulandı
künyedeki işaret

Alıntının altındaki künye kısadır. Üzerine gelin ya da tıklayın: tam künye kartı açılır.

> *Gök, zemin, dağ tahammülünden çekindiği ve korktuğu Emanetin müteaddid vücuhundan bir ferdi, bir vechi, ene'dir. Evet ene, Zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar Âlem-i İnsaniyetin etrafına dal budak salan nurani bir Şecere-i Tûbâ ile, müdhiş bir şecere-i zakkumun çekirdeğidir.*

30. Söz · PDF 533

Doğrulanmamış alıntı kesik çizgili kızıl çerçevede ve ⚠ doğrulanmadı işaretiyle gösterilir.

PDF sayfası ile basılı sayfa farklıdır; basılı numara bulunamayan yerde yalnız PDF sayfası verilir.

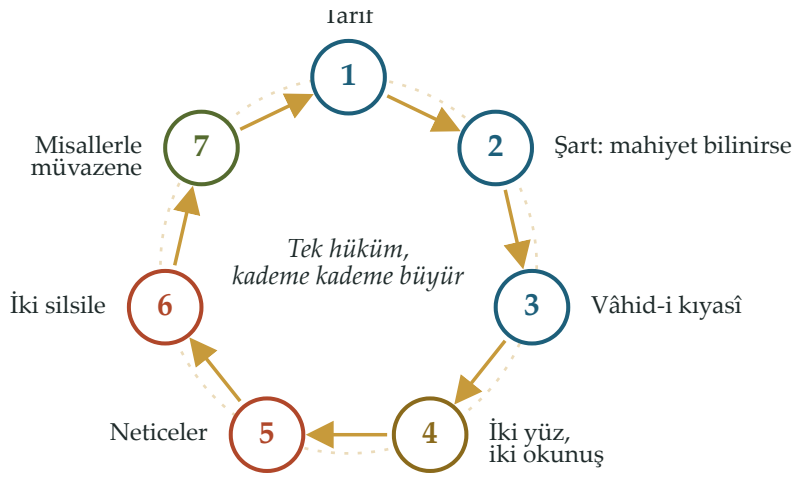
ANA FİKİR

Ene’nin değeri kendinde değil, gösterdiğindedir

Tek hüküm kademe kademe büyür.

1 · tarif | 2 · şart | 3 · mahiyet | 4 · iki yüz | 5 · neticeler | 6 · iki silsile

İlerlemek için → tuşuna veya boş bir yere tıklayın: kademeler birer birer belirir.

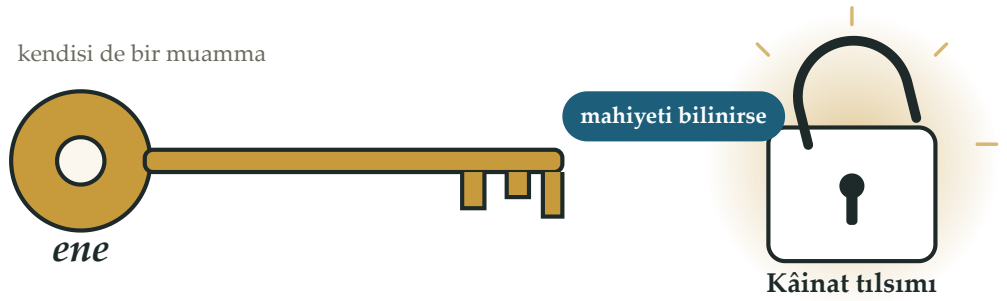

Halkalı düşünce akışı

Araştırmacı sonucudur; müellifin cümlesi değil.

BİRİNCİ MAKSAD

Tarif ve tılsım

Önerme şartlıdır: mahiyeti bilinirse

> *Gök, zemin, dağ tahammülünden çekindiği ve korktuğu Emanetin müteaddid vücuhundan bir ferdi, bir vechi, ene'dir. Evet ene, Zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar Âlem-i İnsaniyetin etrafına dal budak salan nurani bir Şecere-i Tûbâ ile, müdhiş bir şecere-i zakkumun çekirdeğidir.*

30. Söz · PDF 533 ✓

> *O ene mahiyetinin bilinmesiyle, o garib Muam-ma, o acib Tılsım olan ene açılır ve Kâinat Tılsımını ve Âlem-i Vücubun Künuzunu dahi açar.*

30. Söz · s. 536 ✓

> *Cenab-ı Hak, Emanet cihetiyle İnsana "ene" namında öyle bir mif-tah vermiş ki; Âlemin bütün kapılarını açar ve öyle tılsımlı bir enaniyet vermiş ki; Hallak-ı Kâinat'ın Künuz-u Mahfiyesini onun ile keşfeder. Fakat ene, kendisi de gayet muğlak bir Muamma ve açılması müşkil bir Tılsımdır.*

30. Söz · s. 536 ✓

Alıntılar doğrulanmıştır; PDF 533 basılı sayfası tespit edilemedi, 534 = basılı 536. Künye satırına tıklayın veya üzerine gelin: tam künye açılır.

Vâhid-i kıyasî: ölçü

> *Sani-i Hakîm, İnsanın eline emanet olarak, Rubûbiyetinin Sıfât ve Şuûnatının Hakikatlarını gösterecek, tanıttıracak, işarat ve nümuneleri câmi' bir ene vermiştir. Tâ ki o ene, bir vâhid-i kıyasî olup, Evsaf-ı Rubûbiyet ve Şuûnat-ı Uluhiyet bilinsin. Fakat vâhid-i kıyasî, bir mevcud-u hakikî olmak lâzım değil. Belki hendesedeki farazî hatlar gibi, farz ve tevehhümle bir vâhid-i kıyasî teşkil edilebilir.*

30. Söz · s. 536 ✓

Ene Rubûbiyet sıfatlarını tanıtan ölçektir; gerçek varlık olması şart değil, farazî hat gibidir. Mahiyeti bilinmezse büyür ([42], devamı PDF 536).

Temsiller bir sonraki slaytta: ince elif/farazî hat, ev yapma, mizan-ül hararet, mîrî malı.

BİRİNCİ MAKSAD

Temsiller

Temsillere tıklayın; alıntı ve künyesi açılır.

Ev yapma

> *Meselâ: "Ben şu evi nasıl yaptım ve tanzim ettim. Öyle de şu dünya hanesini birisi yapmış ve tanzim etmiş" der.*

30. Söz · s. 537 ✓

Mizan-ül hararet

> *Belki eşyanın derecat ve miktarlarını bildiren mizan-ül hararet ve mizan-ül hava gibi mizanlar nev'inden bir mizandır ki; Vâcib-ül Vücud'un mutlak ve muhit ve hududsuz Sıfâtını bildiren bir mizandır.*

30. Söz · s. 537 ✓

Mîrî malı

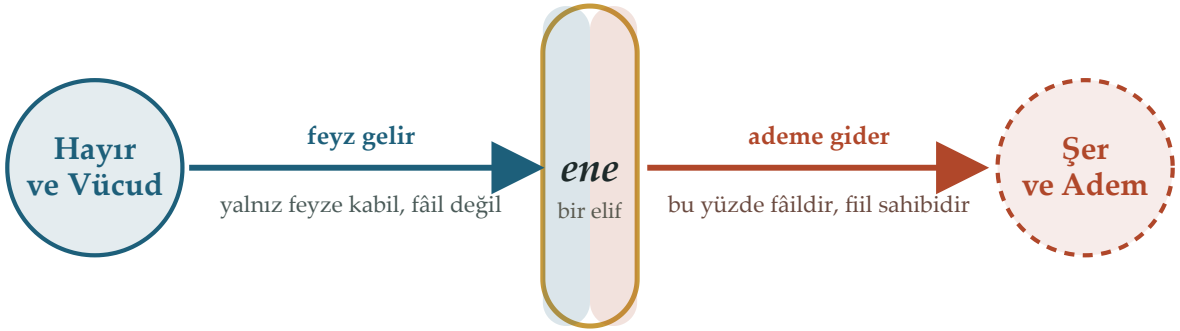
> *Evet nasıl mîrî malından kırk parayı çalan bir adam, bütün hazır arkadaşlarına birer dirhem almasını kabul ile hazmedebilir. Öyle de "Kendime mâlikim" diyen adam, "Herşey kendine mâliktir" demeye ve itikad etmeye mecburdur.*

30. Söz · s. 538 ✓

[41] *'de cümlenin öznesi ene'dir. Temsiller: ince elif/farazî hat (önceki slayt), ev yapma, mizan-ül hararet, mîrî malı.*

BİRİNCİ MAKSAD

İki yüz

> *Demek ene, âyine-misâl ve vâhid-i kıyasî ve âlet-i inkişaf ve mâna-yı harfî gibi; mânası kendinde olma-yan ve Başkasının mânasını gösteren, Vücud-u İnsaniyetin kalın ipinden şuurlu bir tel ve mahiyet-i beşeriyenin hullesinden ince bir ip ve şahsiyet-i âdemiyetin Kitabından bir eliftir ki, o elif'in "iki yüzü" var. Biri, Hayra ve Vücuda bakar. O yüz ile yalnız Feyze kabildir. Vereni kabul eder, kendi icad edemez. O yüzde fâil değil, icaddan eli kısadır. Bir yüzü de şerre bakar ve ademe gider. Şu yüzde o fâildir, fiil sahibidir.*

30. Söz · s. 537

Ene bir elif gibidir: bir yüzü hayra ve vücuda, bir yüzü şerre ve ademe bakar.

BİRİNCİ MAKSAD

İki okunuş

Mana-yı harfî · dürbün gibi

Başkasının mânasını gösterir; kâinatı görür

Mana-yı ismî · kendine bakış

Kendini mâlik itikad eder; emanete hıyanet

Sekmeler okunuşlardan birini öne çıkarır.

Mana-yı harfî

> *Yâni ene, kendini Abd bilir. Başkasına hizmet eder, anlar. Mahiyeti harfiyedir. Yâni Başkasının mânasını taşıyor, fehmeder. Vücudu, tebaîdir. Yâni Başka birisinin Vücudu ile kaim ve İcadıyla sabittir, itikad eder. Mâlikiyeti, vehmiyedir. Yâni kendi Mâlikinin İzni ile; surî, muvakkat bir mâlikiyeti vardır, bilir. Hakikatı, zıllıyedir. Yâni, Hak ve Vâcib bir Hakikatın Cilvesini taşıyan mümkin ve miskin bir zıldır. Vazifesi ise, kendi Hâlıkının Sıfât ve Şuûnatına mikyas ve mizan olarak, şuurkârane bir Hizmettir.*

30. Söz · s. 539 ✓

Mana-yı ismî

> *Eğer o ene, Hikmet-i Hilkatini unutup, Vazife-i Fıtriyesini terkederek kendine mâna-yı ismiyle baksa, kendini mâlik itikad etse; o vakit emanete hıyanet eder,*

30. Söz · s. 537 ✓

Yüz–okunuş eşlemesi metinden açıklamadır: hayra bakan yüz harfî, şerre bakan yüz ismî okunuşla eşlenir.

BİRİNCİ MAKSAD

Okunuşun neticeleri

Harfî okunuş: emaneti eda

> *Emaneti bihakkın eda eder ve o enenin dûrbîniyle, Kâinat ne olduğunu ve ne vazife gördüğünü görür*

30. Söz · s. 537 ✓

> *Hakikî Ubûdiyyetini takınır. Makam-ı "Ahsen-i Takvim"e çıkar.*

30. Söz · s. 537 ✓

Ahsen-i Takvim = [24]

Tehlike araçta değil, harfî iken ismî okunmasında.

İsmî okunuş: emanete hıyanet

> *Eğer o ene, Hikmet-i Hilkatini unutup, Vazife-i Fıtriyesini terkederek kendine mâna-yı ismiyle baksa, kendini mâlik itikad etse; o vakit emanete hıyanet eder,*

30. Söz · s. 537 ✓

> *Sonra kıyas-ı binnefs suretiyle herkesi, hattâ herşeyi kendine kıyas edip, Cenab-ı Hakk'ın mülkünü onlara ve esbaba taksim eder. Gayet azîm bir şirke düşer.*

30. Söz · s. 538 ✓

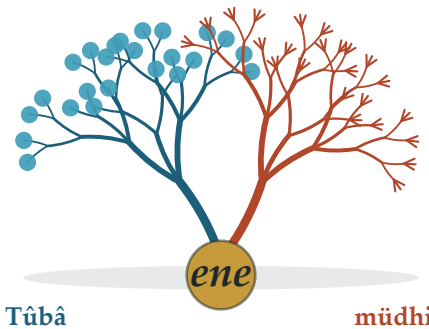
> *İşte ene, şu hainane vaziyetinde iken; cehl-i mutlaktadır. Binler fünu-nu bilse de, cehl-i mürekkeble bir echeldir. Çünki duyguları, efkârları Kâinatın Envâr-ı Marifetini getirdiği vakit, nefsinde onu tasdik edecek, ışıklan-dıracak ve idame edecek bir madde bulmadığı için sönerler.*

30. Söz · s. 538 ✓

Harfî: emaneti eda ([23]); Ahsen-i Takvim ([24]). İsmî: emanete hıyanet ([8]), kıyas-ı binnefs ile şirk ([14]), cehl-i mürekkeb ([9]).

BİRİNCİ MAKSAD

İki silsile

nurani Şecere-i Tûbâ — müdhiş şecere-i zakkum

Tek çekirdek ([1]), iki silsile ([10])

Nübüvvet/diyanet: Şecere-i Tûbâ-i Ubûdiyyet

Felsefe: şecere-i zakkum ([10])

> *Ne vakit ayrı gitmişler ise, bütün Hayır ve Nur, Silsile-i Nübüvvet ve Diyanet etrafına toplanmış ve şerler ve dalâletler, felsefe silsilesinin etrafına cem'olmuştur.*

30. Söz · s. 538 ✓

Birleşince saadet, ayrılınca şer ([10], [16]).

Uyarı: [22] cümle ortasından bir parçadır; "birleşince saadet, ayrılınca şer" iddiasının tamamını taşımaz.

"Teşebbüh-ü bil-vâcib" filozofların sözüdür; müellif eleştirir ([20]).

BİRİNCİ MAKSAD

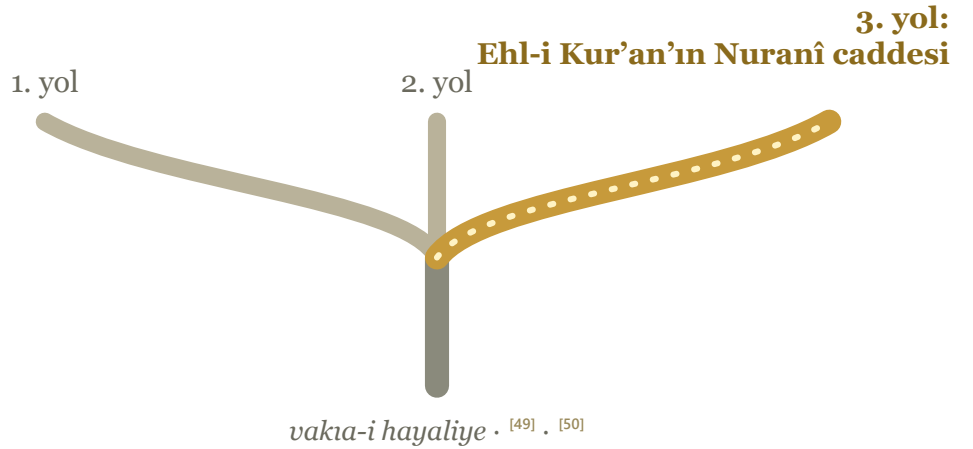
Madde madde zıt

	Nübüvvet · mana-yı harfî	Felsefe · mana-yı ismî
Mahiyet	Başkasının manasını taşır	Kendi kendine delalet eder
Vücud	Tebaî	Aslî
Mâlikiyet	Vehmî	Hakikî
Vazife	Şuurkâr hizmet	Tekemmül-ü zâtî
Gaye	Ahlâk-ı İlahiye ile tahalluk, acz-fakr ile iltica	Teşebbüh bil-Vâcib

Felsefe sütunu nübüvvet sütununun madde madde zıddı olarak kurulur [gözlem, araştırmacı].

Metinden açıklama kaydının görsel düzenidir; "madde madde zıt" gözlemi araştırmacıya aittir, müellifin cümlesi değildir.

Misaller ve vakıa-i hayaliye

Ezcümle ile verilen örnekler birlikte okunur: mûcib-i bizzât, buhar-misâl tecemmüd ([47], [46])

Üç yol; üçüncüsü Ehl-i Kur'an'ın Nuranî caddesi ([49], [50])

KÜLLİYAT GENELİ · MERKEZ DIŞI

Ahlâkî ve hizmet yönü

> *İslâmiyet, Tevhid-i Hakikî Dinidir ki; vasıtaları, esbabları iskat ediyor. Enaniyeti kırıyor, Ubudiyet-i Hâlisa tesis ediyor.*

29. Mektup · s. 437 ✓

> *Ehl-i Hak, bilmecburiye eneyi terketmekle hakka Hizmet edebilir.*

29. Mektup · s. 425 ✓

"nahnü"/"biz deyiniz" ifadeleri bu alıntının devamından (bağlam); ayrı alıntı kaydı değil.

> *İşte bu müdhiş marazın merhemi, ilâcı İhlastır. Yani Hakperestliği nefisperestliğe tercih etmekle ve Hakkın hatırı, nefsin ve enaniyetin hatırına galib gelmekle*

20. Lem'a · s. 149 ✓

> *Kezalik ene ile tabir edilen enaniyetin Kalbi,*

Hubab (Mesnevî-i Nuriye) · s. 103 ✓

> *Zikrinin Şua ve Hararetiyle yanıp delinirse, büyüyüp gafletle firavunlaşamaz. Ve Hâlık-ı Semavat ve Arz'a isyan edemez. O Zikr-i İlahî sayesinde, ene mahvolur.*

Hubab (Mesnevî-i Nuriye) · s. 103 ✓

Merkez dışında ene ağırlıkla terk edilecek şey olarak geçer (araştırmacı sonucu). "nahnü"/"biz deyiniz" alıntının devamından (bağlam), ayrı alıntı kaydı değil. Hubab: [31] + [34].

KÜLLİYAT GENELİ · MERKEZ DIŞI

Müsbet yön ve “benlik”

Katre ve 11. Söz’de müsbet anlatım “benlik/cüz’î sıfatlar” ile geçer ([37], [39])

11. Söz “ene” kelimesini içermez; bağ 30. Söz atfıyla metinden açıklamadır

“Benlik = ene” araştırmacı çıkarımıdır

LÜGAT KARŞILIĞI · 5.5

Lügatta ene

ENFUS LÜGATI · PDF S. 67-68

Ene maddesi Risale alıntısıdır (Şemme/30. Söz çizgisi): ene, esma-i ilahiyenin ve kâinat tılsımının anahtarıdır; emanet olarak insana verilmiş, rububiyet sıfatlarını tanıttıran vâhid-i kıyasîdir; vâhid-i kıyasînin hakikî mevcut olması şart değil, farazîdir.

Maddenin 2. kısmı derleyici yorumudur (ayine, vâhid-i kıyasî, âlet-i inkişaf, mana-yı harfî).

Kavramlar Lügatı'nda ENE maddesi tespit edilmedi.

Metinden açıklama — lügat; doğrudan kaynaktan doğrulandı. Enfus s.66, 188, 308 ve Kavramlar s.191 tek tek okunmadı.

BÖLÜM 6

Haricî kaynaklar — İKİNCİL

Ömer Kuru

Self in Relation to the Concept of God in Risale-i Nur, Durham doktora tezi, 2016

yalnız özet: ene nefs aynasında beliren öznel ölçü/imge, isim-sıfat yansıtır; vahiy-sünnet rehberliği yoksa sahiplik iddia eder. Ene-nefs ilişkisi özetten kesin anlaşılmıyor.

Javaid Ayub

Knowing Oneself: Nursi's Treatise of Human I, Katre, 2021

PDF okunamadı, yalnız arama özeti: ene iki yüzlü.

H. Aydın

Bildiri, International Bediuzzaman Symposium 2010

yalnız arama özeti: self-consciousness ve emanet.

Hiçbiri tam metin okunmadı; yalnız özet/arama özeti

Külliyat ile karşılaştırma yapılmadı

Kesin kabul edilmez

Şerh/ders kaynağı bulunamadı. Kaynakların Risale alıntıları doğrulanmadı; ego kavramının Külliyat dışı bir çeviri çerçevesi olup olmadığı doğrulanmış değildir. Kartlara tıklayın.

DÜRÜSTLÜK

Doğrulanmamış alıntılar ⚠

> Manzum bölüm, “enelere dönerler”: OCR kırığı, yakın eşleşme.

Sözler · s. 708 ⚠ doğrulanmadı

> Yirmiikinci Lem’a Hâtime: cümle ortasında biten alıntı.

22. Lem’a · s. 174 ⚠ doğrulanmadı

Bunlara dayanarak kesin hüküm kurulmaz.

51 kayıt doğrulandı (dolu), 2 kayıt doğrulanmadı (içi boş, çarpılı)

Diğer bütün gösterilen alıntılar doğrudan kaynaktan doğrulanmıştır.

SINIRLAR

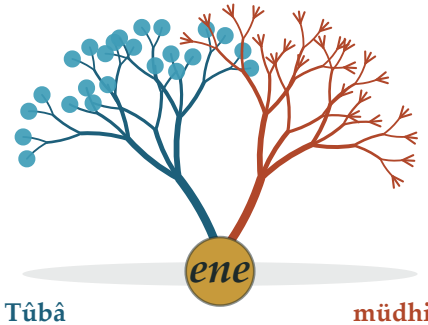
Açık meseleler

- Okunmayan yerler: enaniyet-i ilmiye (Mektubat), İhlas Risalesi, Hizmet Rehberi, Emirdağ, Şualar ve Tarihçe geçişleri
- Lügat sayfaları Enfus s.66, 188, 308 ve Kavramlar s.191 tek tek okunmadı
- Hubab Arapça zikir lafzı OCR'de bozuk; kaynak kopya "unverified"; PDF 533'ün basılı numarası tespit edilemedi
- Bir özet kaydı, bir alıntının (bkz. [21]) durumunu eski haliyle yazıyor; alıntı doğrulanmıştır
- Haricî kaynaklar tam okunmadı; alternatif yorumlar ve Külliyat ile karşılaştırma yapılmadı
- "Benlik = ene" araştırmacı çıkarımıdır
- 12 ölçüt bu belge üzerinde işaretlenmemiştir; kayıtlar taslak durumundadır

Her maddeye tıklayarak "not edildi" işareti koyabilirsiniz; bu yalnız sunum içi bir işarettir.

KAPANIŞ

Bir çekirdek, iki ağaç

Ene'nin değeri kendinde değil, gösterdiğindedir.

Kaynakça. Birincil: Risale-i Nur Külliyatı, "Tüm külliyat kopyası-sıkıştırıldı" (5924 PDF sayfası; baskı bilgisi tespit edilemedi). İkincil: Bölüm 6'daki üç kaynak.

↺ Başa dön ve çekirdeği yeniden izle